

Gemeente Amstelveen – gemeentelijke monumentenlijst ***redengevende omschrijving***

adres : Amsterdamseweg 484-488
postcode : 1181 BW
naam object : Autogarage, werkplaats en twee bovenhuizen
kadastraal : H 9971 (destijds: H 2550)
bouwjaar : 1924
architect : Gebroeders Esther

Beknopte beschrijving

Aan de Amsterdamseweg 484-488, op de hoek met de Koen van Oosterwijklaan, is in 1924 een Autogarage met werkplaats en twee bovenhuizen gebouwd naar ontwerp van de Gebroeders Esther.

Vanaf de bouw in 1924 was in het gebouw Garage ‘Zenith’ gevestigd. In 1937 werd het gebouw gekocht door de familie Eshuis. Tijdens de 2e wereldoorlog maakte de Luftwaffe dankbaar gebruik van de garage-faciliteiten onder supervisie van een Oberfeldwebel. In de laatste oorlogsjaren kreeg het gebouw daarom extra aandacht van verzetsgroepen. Op 17 maart 1945 maakt een doffe dreun een einde aan het garage-interieur. De schade beperkte zich tot het interieur. Vijf jaar na de bevrijding verhuurde de familie de garage aan de familie van Kleef, die de Volkswagen Vertegenwoordiging verwierf.

Het beeldbepalende pand neemt een markante positie in op een hoek aan de Amsterdamseweg, van oudsher de toegangsroute van Amsterdam naar Amstelveen. De bouw van een garage met werkplaats en showroom in deze tijd is een expressie van de nieuwe tijd, waarin tech-

niek een vlucht nam en autobezit snel toenam, maar er nog geen proto-types bestonden van garagebouw.

- exterieur

Het pand is overwegend symmetrisch van opzet, telt drie verdiepingen en een geknikt piramidevormig dak. Aan de Amsterdamseweg steekt de showroom uit. De entree deur naar de showroom bevindt zich in een afgeschuinde hoek aan de zuidzijde van dit volume.

Links van de showroom bevinden zich forse openslaande deuren waar de auto's de garage in en uit konden rijden. Naast de showroom en de garage bevindt zich op de begane grond ook een werkplaats, die zich achter het hoofdgebouw bevindt. Dit volume is één bouwlaag hoog en heeft een plat dak, maar vormt qua vormgeving duidelijk één geheel met het hoofdvolume. Op de verdiepingen daarboven bevinden zich twee, aan elkaar gespiegelde, bovenwoningen. Op de eerste verdieping bevindt zich een woonkamer met ensuite-kamer, een hal en een keuken. Op het dak van de showroom is een balkon te vinden. De woonkamer die hierop aansluit heeft een dubbele openslaande deur die toegang tot dit balkon verschaft.

Op de verdieping daarboven zijn drie slaapkamers te vinden. De slaapkamers die zich aan de straatzijde bevinden, hebben beide een inpandig balkon (loggia) op de hoek.

Het ontwerp van het gebouw kenmerkt zich door de Amsterdamse Schoolstijl, die in de eerste decennia van de twintigste eeuw zeer populair was. Deze zijn met name te vinden in het hoofdontwerp: symmetrisch van opzet, traditioneel materiaal gebruik zoals een met pannen gedekte, geknikte piramidevormige kap en de met zorg geplaatste gevelopeningen. Daarnaast vinden we de Amsterdamse School details terug in de fraai vormgegeven details en opvallende kleuren. De opvallende profileringen van de kozijnen en deuren, de in hoogte verspringende dakranden en het forse dakoverstek, de fraai vormgegeven voordeuren en het glas-in-lood van de ramen in de showroom.

De gevels van het gebouw zijn wit gestuukt, de kap is bedekt met roodbakken pannen en het houtwerk is opvallend geschilderd in de kleuren donkergroen en oranje. De plint van het gebouw is geschilderd in oker-geel.

In Amstelveen is een dergelijke opvallende uiting van de Amsterdamse Schoolstijl een zeldzaamheid, en daarmee bijzonder te noemen.

In 1938 is een bouwvergunning verleend voor de bouw van een toiletgebouw, in de oksel van het hoofdgebouw en de werkplaats (bouwdossiernummer 2950).

De loggia op de tweede verdieping is dichtgezet en zodoende bij de achterliggende slaapkamer getrokken. Onduidelijk is of dit al direct bij de bouw is gebeurd, of dat dit een aanpassing van latere datum is. Op de foto uit 1951 is de loggia al niet meer aanwezig.

Het pompstation aan de Amsterdamseweg is inmiddels verdwenen, evenals de reclamezuil aan de Koen van Oosterwijklaan (zoals te zien op de foto uit 1951). Onduidelijk is wanneer de reclamezuil daar is gebouwd. Op de bouwtekeningen ontbreekt hij.

Centraal in het voordakvlak is, na 1951 getuige de foto, een kleine dakkapel aangebracht. De van oorsprong gepotdekselde houten delen op de borstwering van het balkon aan de voorgevel zijn vervangen door houten rabatdelen.

Naast deze bovenstaande, ondergeschikte wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke bouwtekening zijn geen andere aanpassingen, renovaties of verbouwingen te herkennen aan het exterieur van het pand. Dat betekent dat het gebouw in verregaande mate in oorspronkelijke staat verkeert.

- interieur

Het interieur is niet bekeken, en derhalve niet bij de kwalificatie tot gemeentelijk monument meegewogen. De aanwezigheid van interieuronderdelen met historische waarde is niet uitgesloten. Wijzigingen aan of verwijdering van dergelijke waardevolle interieuronderdelen zijn vergunningplichtig.

Criteria

Bij de aanwijzing van objecten als gemeentelijk monument worden de navolgende criteria in aanmerking genomen:

- situeringswaarde: A (3)
- architectonische betekenis: A, D
- historische betekenis/cultuurhistorische waarde: C

- Uitwerking:

Situeringswaarde*

A. van belang als belangrijk restant van een historisch stedenbouwkundig concept en/of als geheel of onderdeel van een historische aanleg of verkaveling. Een samenhangend gebied of terrein dat zijn waarden ontleent aan de ontworpen of gegroeide stedenbouwkundige structuur en de invulling daarvan.

3. de stedenbouwkundige betekenis in ruimere omgeving (kern van een ontwikkeling of aanleg) (Lintbebouwing langs de Amsterdamseweg)

Architectonische betekenis**

D de architectuur is uniek inde gemeente vanwege verschijningsvorm

Historische betekenis/cultuurhistorische waarde***

C van belang in verband met de zeldzaamheidswaarde qua gaafheid (exterieur)

* de situeringswaarde als onderdeel van een voor-oorlogse ontwikkeling aan de buitenzijde van het oorspronkelijke dorp en in relatie met de omgeving

** de bouwwijze en detaillering van de vrijstaande woningen uit de twintiger jaren, materiaal-gebruik, samenstel van bouwelementen en de schaal

*** de architectonische opzet van het geheel en de bouwperiode

Specifiek beschermingswaardige onderdelen:

Van het pand kunnen de navolgende aspecten als kenmerkend en derhalve als beschermingswaardig worden aangemerkt:

pand: hoofdvorm met positionering van de architectonische onderdelen, materiaalgebruik en detaillering in de gevels

gevels: de wit gestukte gevels met kenmerkende detaillering; ook de raamvormen en deuren in de gevels evenals de verspringende dakrand met overstek bepalen in hoge mate de verschijningsvorm van het pand

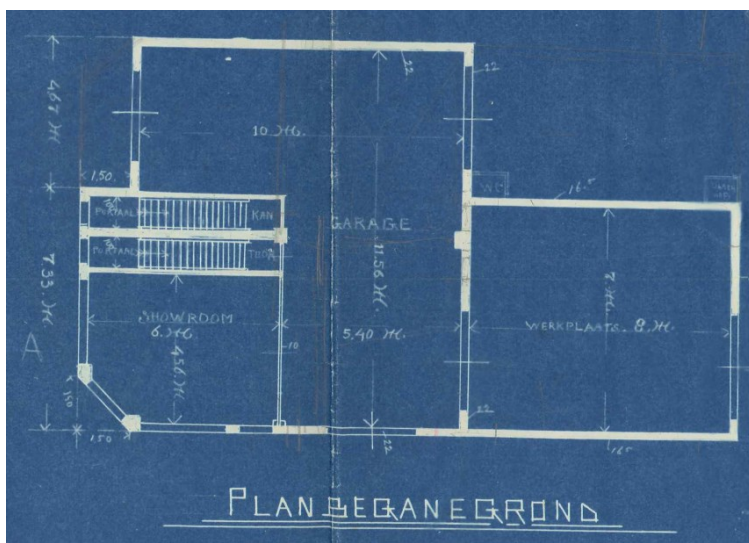
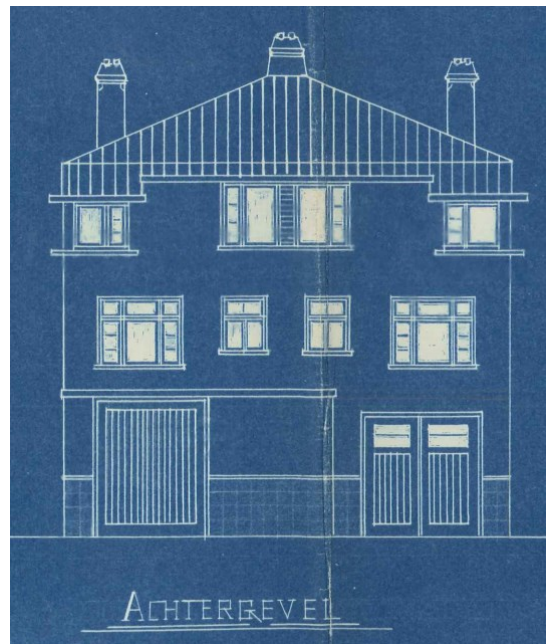
kap: de dominante kapvormen (geknikt piramidevormige dak) van het gebouw en het gebruik van roodbakken pannen als dakbedekking

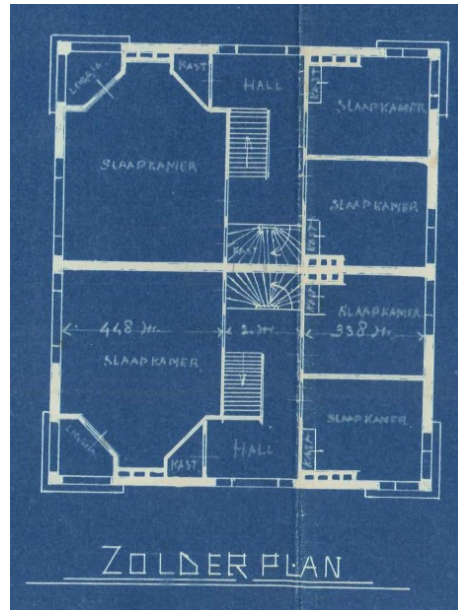
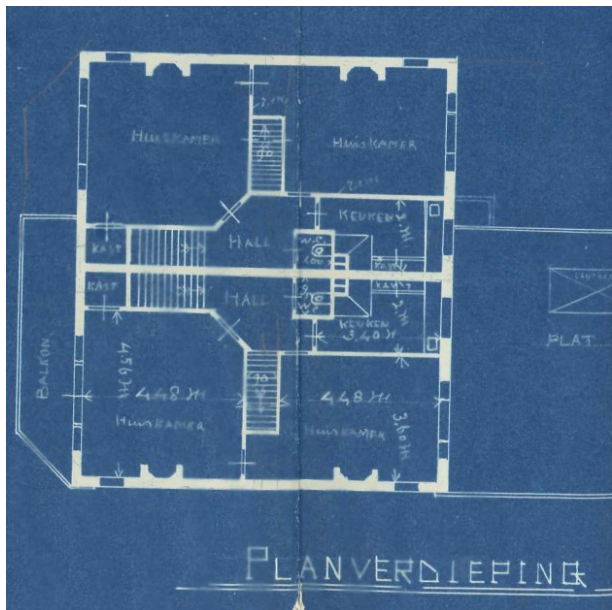
Door het vrijstaande karakter bestaat er een directe relatie van alle gevels van het pand met de omgeving, waardoor de behandeling daarvan van ingrijpende invloed zal zijn op de architectonische en cultuurhistorische waardering van het geheel.

Documentatie:

Foto's gemaakt op 25 november 2016 door Willemijn Paijmans

Uitsnedes uit bouwtekeningen, gebroeders Esther, 1924.
Bouwdossiënummer 1231.

Foto uit 1951. Afkomstig van de Facebookpagina Amstelveen en herinneringen aan Nieuwer-Amstel

<https://www.facebook.com/362050523923467/photos/a.426650140796838.1073741875.362050523923467/1056321061163073/?type=3&theater>